

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI

RAPORT

Realizacja obowiązku szkolnego w gminach
i powiatach w okresie pandemii

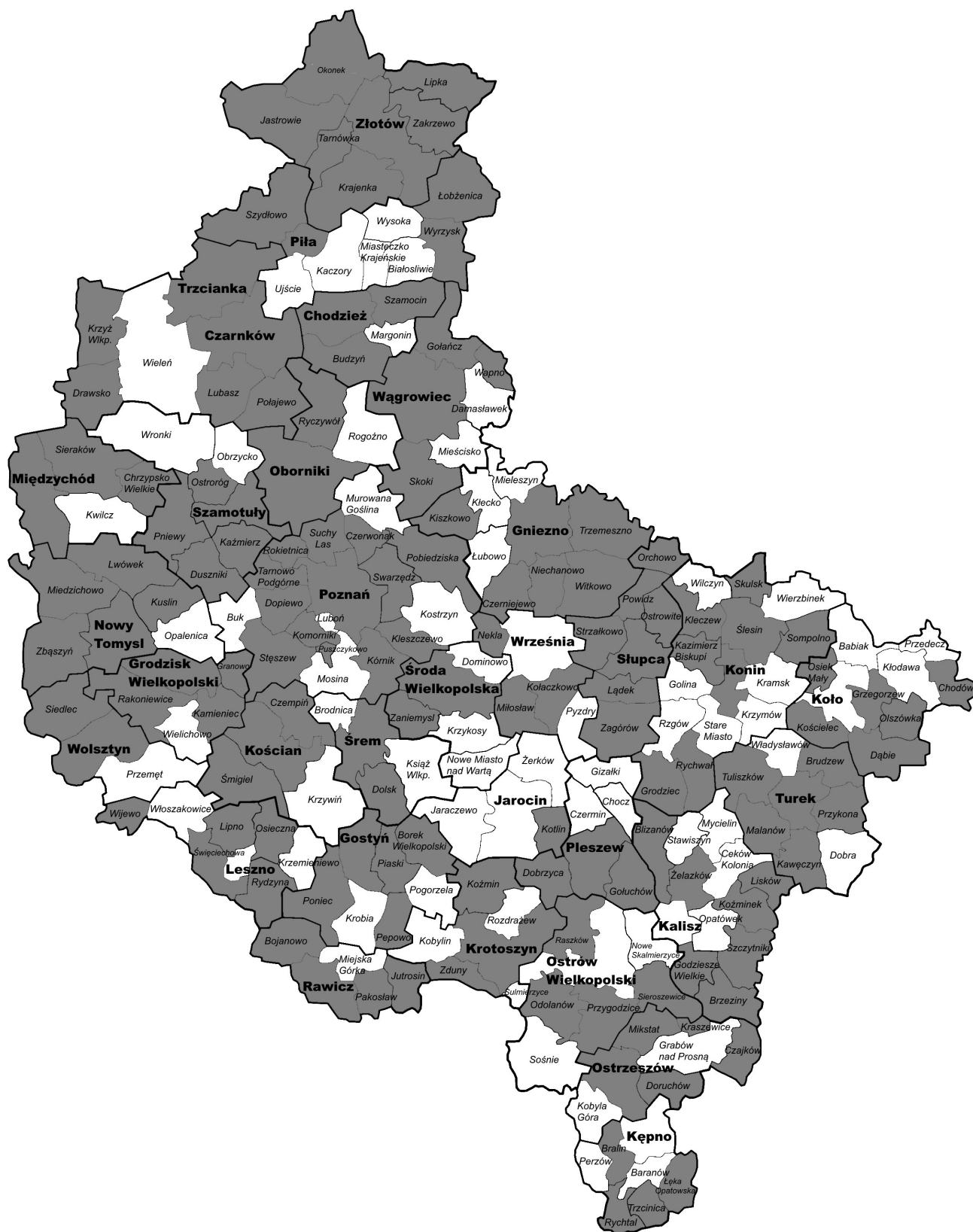
Szanowni Państwo!

Obowiązek szkolny dotyczy wszystkich dzieci chodzących do szkoły podstawowej. Każda absencja stanowi problem dla uczniów, szkół, a także organów prowadzących. Wszyscy liczymy na to, że od września 2020 roku nauczanie odbywać się będzie w możliwie tradycyjny sposób. Niemniej jednak w wypadku zaistnienia konieczności prowadzenia nauczania zdalnego, musimy posiadać katalog dobrych praktyk i odpowiednich procedur, które pozwolą nam na skuteczną mobilizację uczniów do uczestnictwa w zajęciach. Biorąc pod uwagę ów fakt, przeprowadziliśmy badanie, w którym prosiliśmy lokalnych władarzy, aby poinformowali nas o skali problemu nieuczestnictwa uczniów w nauczaniu zdalnym. Zachęcam Państwa do lektury niniejszego raportu i podejmowania wspólnych wysiłków na rzecz jak najlepszej edukacji dzieci i młodzieży.

Jacek Gursz

Przewodniczący SGiPW

Gminy biorące udział ankiecie

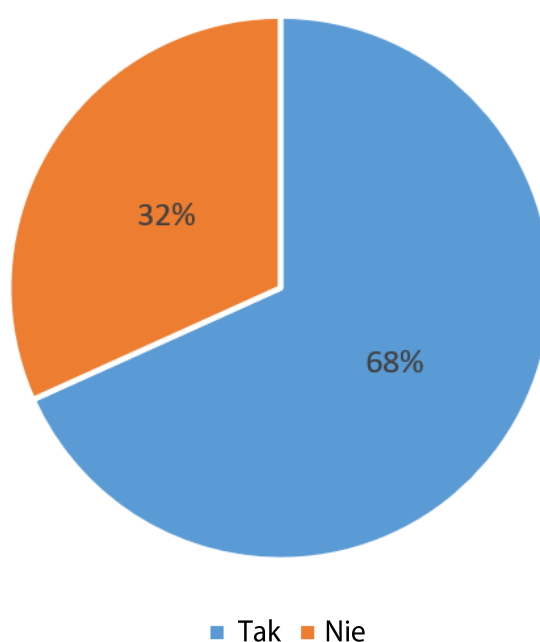
Cele i realizacja badania ankietowego

Celem działania było zbadanie poziomu uczestnictwa dzieci w nauczaniu zdalnym, obowiązującym od połowy marca 2020 roku do końca roku szkolnego. Nauczanie zdalne było zarówno dla uczniów, nauczycieli, dyrektorów szkół, a także organów prowadzących czymś zupełnie nowym i niespodziewanym. W dość krótkim czasie wszyscy musieli przestawić się na inną formę nauczania i konsultacji z nauczycielami. Jak się okazało

w przeważającej większości przypadków zadania te były pomyślnie realizowane. Badanie ankietowe nie miało na celu weryfikacji efektywności tego sposobu realizacji zadań oświatowych, lecz sprawdzenie skali uczestnictwa w tej formule kształcenia.

Badanie przeprowadzono wśród organów prowadzących w dniach od 8 do 24 lipca 2020 roku

Wykres 1. Liczba wielkopolskich JST biorących udział w badaniu.

Źródło: opracowanie własne

W badaniu udział wzięło 157 wielkopolskich gmin i miast na prawach powiatu, które prowadzą szkoły podstawowe (68% gmin i miast na prawach powiatu).

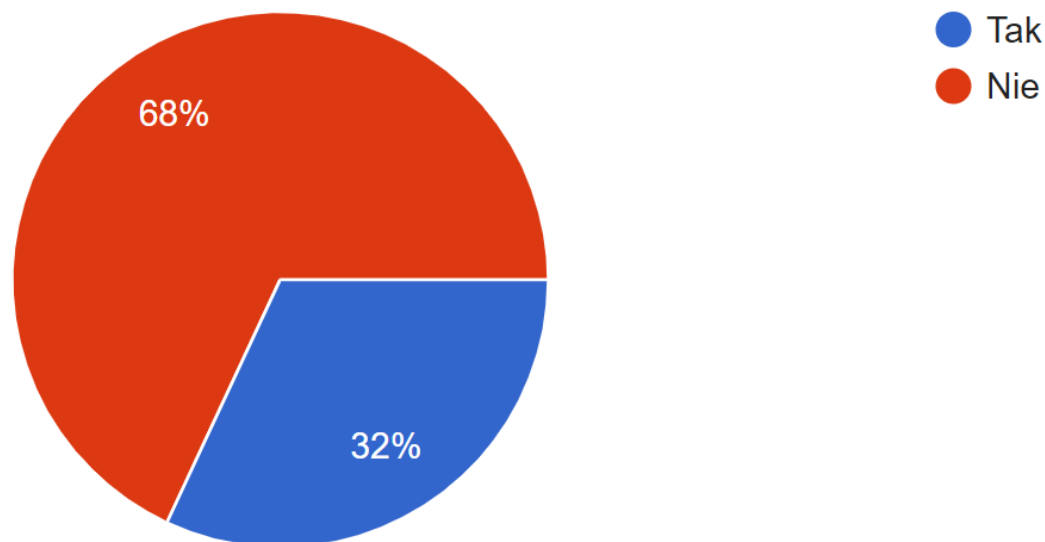
W 54 JST stwierdzony został problem absencji (większy lub mniejszy) w nauczaniu zdalnym, co stanowi 32% respondentów.

Co istotne, wiele samorządów podkreślało, że ewentualne braki w uczestnictwie, nie odbiegały od standardów tradycyjnego nauczania,

a w niektórych wypadkach, statystyki poprawiły się.

Na 206177 uczniów szkół podstawowych z JST biorących udział w badaniu, problem dotyczy 270 uczniów, co stanowi 0,13% wszystkich uczniów z badanych organów prowadzących.

Wykres 2. Liczba JST, w których stwierdzono problem absencji uczniów w trakcie nauczania zdalnego

Źródło: opracowanie własne

Powody nieuczestniczenia w zajęciach

1. Brak sprzętu komputerowego.
2. Problem z łączem internetowym.
3. Zagrożenie niedostosowaniem społecznym.
4. Problemy wychowawczo-psychologiczne w rodzinie uczniów.
5. Lekceważenie obowiązków przez ucznia.
6. Trudna sytuacja domowa i brak nadzoru ze strony rodziców.
7. Trudności organizacyjne, w szczególności w rodzinach wielodzietnych.
8. Ignorancja uczniów, brak kontaktu z rodzicami.
9. Brak autorytetu rodzica, uczeń problemowy.
10. Powtarzanie tych samych schematów problemowych, które miały miejsce podczas nauczania stacjonarnego.

Najczęściej pojawiającymi się odpowiedziami był „Brak sprzętu komputerowego” (61% odpowiadających), „Problem z łączem internetowym” (80%) oraz „Trudna sytuacja domowa” (45%).

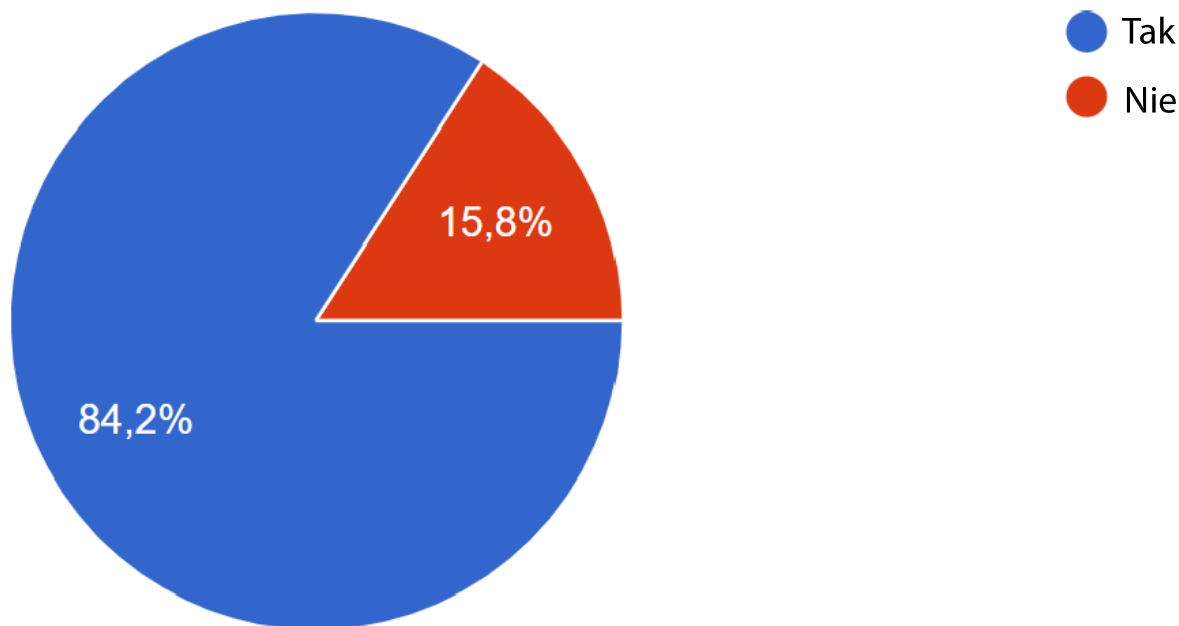
Działania podejmowane przez JST

1. Udział w projekcie „Zdalna Szkoła” i zakup laptopów oraz umożliwienie dostępu do Internetu tam, gdzie wcześniej nie było takiej możliwości. Wydatkowanie również środków własnych.
2. Pozyskiwano laptopy od prywatnych osób i innych podmiotów.
3. Włączono wszystkich psychologów i pedagogów zatrudnionych w szkołach do działań skierowanych na pomoc uczniom i rodzicom w przezwyciężeniu lęku przed chorobą, stresu, apatii i zniechęcenia. Poradnie Psychologiczne - Pedagogiczne udzielały porad (głównie rodzicom) mającym trudności w pomocy dzieciom ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Odbýwały się regularne spotkania on-line kadry kierowniczej z wójtami, burmistrzami, prezydentami, które jako działanie koordynujące, miały istotny wpływ na podejmowanie przez dyrektorów działań, które przekładały się na zwiększenie frekwencji na lekcjach on-line.
5. Organizacja szkoleń z zakresu obsługi programów do pracy zdalnej (MS Office 365, Teams, Zoom) dla nauczycieli z gminy.
6. Współpraca z odpowiednimi służbami, koordynacja pracy GOPS i pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji rodzinnej w formie przydzielenia asystenta rodziny.
7. Rola CUW w opracowaniu platformy edukacyjnej ułatwiającej zdalne nauczanie.

Działania podejmowane przez szkoły

1. Systematyczne monitorowanie frekwencji.
2. Podejmowano rozmowy z rodzicami (po określonej liczbie nieobecności).
3. Objęto pomocą wychowawcy i specjalistów uczniów, którzy opuszczali lekcje zdalne.
4. Realizacja specjalnych projektów edukacyjnych, mających na celu przekonać i zachęcić do udziału w zajęciach w tej formule.
5. Organizacja szkoleń dla nauczycieli i uczniów, mająca ułatwić możliwość korzystania z tej formuły nauczania i komunikacji.
6. Godziny odbywania zajęć podporządkowano potrzebom uczniów i rodziców, również brano pod uwagę uczniów z rodzin wielodzietnych, tak aby zajęcia nie pokrywały się.
7. Starano się realizować zajęcia w sposób niestandardowy i zachęcający do udziału.
8. Starano się ustalać stałe godziny prowadzenia zajęć on-line, równomiernie obciążając uczniów nauką, nagradzając za pilność i sumienność, systematyczność i terminowość (np. nagrody książkowe).
9. W wypadkach szczególnych, szkoły umożliwiały wydruk materiałów dla uczniów i odbiór w placówce.
10. W wypadkach wyższej konieczności, bądź wyczerpania innych środków, zaangażowane były odpowiednie służby (straż gminna, policja, GOPS, kuratorów sądowych, kierowanie wniosków do MOPR o asystenta rodziny w celu wglądu w sytuację rodzinną).
11. W wypadku konieczności, szkoła wspierała wyposażenie uczniów w sprzęt komputerowy (wypożyczenie tabletów i laptopów), zapewniając pomoc nauczyciela informatyki w przypadku trudności technicznych.

Wykres 3. Czy uczniowie, którzy nie uczestniczyli w znacznej liczbie zajęć prowadzonych w trybie zdalnym byli klasyfikowani za zakończenie roku szkolnego?

Zródło: opracowanie własne

Klasyfikacja i zakończenie roku szkolnego

Absencja i brak uczestnictwa w zajęciach zdalnego nauczania, w skrajnych przypadkach stawały się podstawą do nieklasyfikowania na koniec roku szkolnego – według ankietowanych stało się to w **15 przypadkach**

- W wielu jednak przypadkach ankietowani informowali o wystawieniu obniżonych ocen z zachowania.
- Bardzo często klasyfikacja następowała na podstawie ocen od września do marca.
- Uczniowie bywali zobowiązani do zaliczenia zaległego materiału.

Potrzeba zmian i uściśleń prawnych

Doświadczenie edukacji zdalnej skłania wielu do refleksji i przemyśleń, nad odpowiednimi narzędziami. Autorzy ankiety zapytali o ewentualną potrzebę zmian prawnych, ułatwiających powyższe działania - **79 ankietowanych** stwierdziło taką potrzebą, **NIE** – **72**, a **6** nie wypowiedziało się w tej sprawie jednoznacznie.

PROPOZYCJE ZMIAN

- Nauczanie zdalne powinno być wzięte pod uwagę w *Rozporządzeniu o ramowych planach nauczania*.
- Obowiązek szkolny podczas zajęć zdalnych powinien być niepodważalny, tak jak obecność w szkole w formule tradycyjnej (*Rozporządzenie o spełnianiu obowiązku szkolnego*).
- Zasady zdalnego nauczania powinny być jednoznacznie doprecyzowane, należy ustalić ilości godzin, które mają być realizowane przez nauczycieli, przy rozwiązaniu problemu godzin ponadwymiarowych.
- Wskazanie lub opracowanie przez MEN jednej obowiązującej, bezpłatnej platformy do pracy zdalnej, gwarantującej skuteczną i bezpieczną komunikację.
- Wyeliminowanie lub zminimalizowanie problemów technicznych w komunikacji.
- Należy uregulować kwestie wynagradzania oraz czasu pracy nauczycieli (również nadgodzin) jak i oceniania uczniów.
- Wzmocnienie uprawnień i działań interwencyjnych z udziałem instytucji np. policja, MOPS.
- Zmiany powinny dotyczyć obowiązku wsparcia procesu nauczania zdalnego przez rodziców, z którymi bardzo często nie ma żadnego kontaktu.
- Odgórne uregulowanie kwestii związanych z dostosowaniem *ramowych planów nauczania* na potrzeby organizacji zdalnego nauczania, ustalenia liczby godzin z danego przedmiotu oraz czasu trwania zajęć w formie prowadzonej on-line
- W *Rozporządzeniu dotyczącym oceniania i klasyfikowania*, uwzględnić należy nowe kategorie ocen, natomiast przy zachowaniu potrzebne są dokładne wytyczne w jaki sposób oceniać uczniów uczestniczących w nauczaniu zdalnym (dotyczy to także frekwencji).
- W *Rozporządzeniu dotyczącym nadzoru pedagogicznego* należy doprecyzować kwestię w jaki sposób prowadzić nadzór w formie zdalnej oraz ewaluację wewnętrzną.
- Przygotowanie regulacji dotyczących przeprowadzania egzaminów.
- Aktualizacja statutów i regulaminów szkolnych o zapisy dotyczące zdalnego nauczania oraz zasad oceniania.
- Zwiększenie roli dyrektora w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu bieżących problemów pojawiających się w szkole.
- Kary i sankcje dla rodziców w przypadku braku reakcji na monity dotyczące nieobecności na zajęciach, (liczne propozycje dotyczące wstrzymywania wypłat świadczeń 500+, 300+).
- Stworzenie zamkniętego katalogu sytuacji, w których nieobecność ucznia byłaby usprawiedliwiona.
- Zwiększenie poczucia obowiązku udziału w nauczaniu zdalnym, opartym na jasnych, zamkniętych przepisach, a nie na zaleceniach.
- Jasno określona odpowiedzialności rodziców za kontrolę uczestnictwa dziecka w zajęciach szkolnych i pomoc szkole w ich realizacji.
- Brak sprzętu nie powinien być podstawą do ciągłego usprawiedliwienia nieobecności, lecz rozpoczęciem wszczęcia jasnej procedury zaradczej, mającej na celu eliminację problemu.
- Kontynuacja programów wsparcia finansowego na zakup sprzętu zapewniającego dostęp do nauki zdalnej.